

ALAIN BELLINO' NUN ESERLERİNDEKİ “VANITAS” KAVRAMI

Derya KOCAER*
Nilgün ŞENER**

Özet

Hollanda Altın Çağı Dönemi'nde, ekonomik ve sosyo-kültürel anlamdaki değişimler ile birlikte orta sınıf zenginlik kazanmıştır. Burjuva toplumunun, zenginliğini ve soyluluğunu gösterme amacıyla sanat eserlerine sahip olma isteği de artmıştır. 17. yüzyılda natüromort resimlerinin geliştirilmesi ile kompozisyonlarda değişiklikler meydana gelmiştir. Zenginlik ve gösterişliliğin yanı sıra dünyeviliğin sorgulanmasıyla birlikte kompozisyonlara ölümlülüğü yansıtan nesnelere eklenmiştir. Örneğin natüromort resimleri içerisinde kuru kafalar, solmuş çiçekler, mumlar, kum saatleri, yiyecekler ve içecekler yer almaktadır. Bu nesnelere yer aldığı eserler; insanlara, dünyanın gelip geçiciliğini ve ölümlü olduğunu hatırlatan bir tür olarak Vanitas tarzındaki resimlerdir. Hollanda Altın Çağı Dönemi'nde oldukça yaygın olan Vanitas resimleri, nesnelere yoluyla sembolik tarzda bir anlatım oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Hollanda'nın Altın Çağı'ndaki Vanitas tarzındaki resimlerde yer verilen ve ölümü simgeleyen nesnelere, dönemin toplumsal yapısı ile ele alarak açıklamak ve çağdaş sanatçı Alain Bellino' nun heykelleri üzerinden ölümü simgeleyen nesnelere, günümüz eserlerine yansımalarını incelemektir. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak oluşturulan bu çalışma için; kitap, dergi ve makalelerden literatür taraması yapılmıştır. Hollanda Altın Çağı resim sanatında görülmeye başlanan Vanitas imgelerinin, günümüz sanatçısı Alain Bellino' nun eserlerine yansımaları nasıl olmuştur? Sorusu problem olarak ele alınmıştır. Bu problem doğrultusunda; araştırma, Alain Bellino' nun üç eseri ile sınırlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vanitas, Hollanda Sanatı, Natüromort Resmi, Alain Bellino.

THE CONCEPT OF "VANITAS" IN THE WORKS OF ALAIN BELLINO

Abstract

During the Dutch Golden Age, the middle class gained wealth with the economic and socio-cultural changes. Bourgeois society's desire to own works of art in order to show its wealth and nobility has also increased. With the development of still life paintings in the 17th century, changes occurred in compositions. Along with the questioning of worldliness as well as wealth and ostentatiousness, objects reflecting mortality were added to the compositions. For example, still life paintings include skulls, wilted flowers, candles, hourglasses, food and drinks. The works in which these objects are included; Vanitas-style paintings as a genre that reminds people of the impermanence and mortality of the world. Vanitas paintings, which were very common in the Dutch Golden Age Period, create a symbolic expression through objects. The aim of this study is to explain the objects symbolizing death in the Vanitas style paintings of the Golden Age of the Netherlands by considering the social structure of the period and to examine the reflection of the objects symbolizing death on contemporary works through the sculptures of contemporary artist Alain Bellino. For this study, which was created using the qualitative research method; A literature review was made from books,

* Plastik Sanatlar, Sanatta Yeterlilik Programı Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, deryakocaer95@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3516-709X

** Doç. Dr. Kocaeli Üniversitesi, Değirmendere Ali Özbay Meslek Yüksekokulu, El Sanatları Bölümü, nilgunsener72@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7530-4234

journals and articles. How did the Vanitas images, which began to be seen in Dutch Golden Age painting, reflect on the works of today's artist Alain Bellino? The question has been treated as a problem. In line with this problem; The research is limited to three works of Alain Bellino.

Keywords: Vanitas, Dutch Art, Still Life Painting, Alain Bellino.

Giriş

Natürmort resimlerinin ilk örnekleri Mısır mezarlarında, Antik Yunan sanatı ve Roma dönemine ait fresko ve mozaiklerinde yer almaktadır. Fakat natürmort; bir tür olarak özellikle 17. yüzyılda Hollandalı ressamlar arasında gelişmiştir (URL 1, 2023). “Ölü doğa olarak da adlandırılmaktadır. Konu olarak cansız varlıkların seçildiği bir resim türüdür. Yayıgın natürmort konusu meyveler, çiçekler, kitaplar, kumaşlar ve çeşitli seramik ya da cam kaplardır” (Keser, 2009, s. 230).

Hollanda Altın Çağı Dönemi'ne gelindiğinde, burjuva sınıfın ekonomik olarak güçlenmesi sebebiyle resim sanatında değişiklikler olmuştur. Natürmort resimlerinin kompozisyonları dönemin ressamları tarafından, burjuvazinin günlük yaşantısında var olan ve zenginliğe işaret eden nesnelere ile oluşturulmaya başlanmıştır. Şarap dolu kadehler, iştah açan yiyeceklere yer verilen, burjuvaların yeme-içme kültürüne uygun olan resimler yapılmaktaydı. Bunlar daha çok göze hitap etmek içindi (Kaygusuz, 2019, s. 464-465).

Hollanda Altın Çağı Dönemi'nde natürmortlar bir nevi burjuva sınıfının yaşantısının belgesi niteliği haline gelmiştir (Kaygusuz, 2019, s. 464-465). Toplumun, inançlarını ve Tanrı'nın yarattıklarını sorgulamaya başlaması ile kompozisyonlara ölümü hatırlatan birçok nesne dahil olmuştur. Bu anlamda kompozisyonlarda yer alan meyvelerin çürüyüp, çiçeklerin kurummasının yanı sıra zengin yiyecek ve içecekler ile donatılmış şekilde ayarlanmış masalar, mumlar, çiçekler, saatler, insan kafatası vb. nesnelere “Vanitas” kavramını anımsatıcı olmuştur. Bu kavram hayatın geçici oluşu ve ahlaki düşüncelerin ağırlığını anlatmak içindir (Haak, 2007, s. 87-95). Kibir anlamına gelen Vanitas, dünyevi zevkin yani gösterişin geçiciliğine vurgu yapmaktadır (Erdoğan, 2018, s. 147).

Vanitas resimlerinde, kafatasları, yanmış lambalar, mumlar vs. ölümü yansıtırken; Para, mücevher, kitap gibi nesnelere dünyevi zevklerin geçiciliğini sembolize etmektedir (URL 2, 2023). 17. yüzyıl sanat eserlerine bakıldığında, izleyici kendi modern bilincinin dışına çıkmaktadır. Bu dönemdeki sanat eserlerinin kastettiği imaları ve sembolleri çözmek zordur. Örneğin; resimdeki bir çiçek demeti, çok başka anlamlara ve farklı simgelere sahip olabilmektedir (Aktaran: North, 2014, s. 18). Çiçekler bir imge olarak, duygusallık, nezaket, doğum ve kısmet ile ilişkilendirilebilir iken, Vanitas resimlerinde geçici güzellikler ve zevklerin varlığına işaret edebilmektedir.

Hollanda Altın Çağı'nda Resim Sanatı ve Vanitas Kavramı

Seksen yıl savaşları sonrasında 1648'de yapılan Münster (Vestfalya) Antlaşması ile birlikte Hollanda Cumhuriyeti bağımsızlığını ilan etmiştir. Hollandalılar, 17.yüzyılda zengin bir ulusa sahip olmuşlardır. Refah düzeyinin yükselmesi, ticaret burjuvazisinin ortaya çıkması sonucu, Hollanda resminin Altın Çağı başlamıştır (Farthing, 2014, s. 222).

Hollanda Kuzey Avrupa'da orta sınıfın zenginlik kazanması, burjuvanın aristokrasiye ve ruhban sınıfına karşı bir güce sahip olmasına olanak sağlamıştır. Zenginliğin göstergesi haline gelen sanat eserlerine sahip olma arzusu, burjuva sınıfının oluşmasının bir sonucudur. Burjuva sınıfının oluşması, sanata karşı bakış açısını değiştirmiş, sanat eserlerine ilginin artması ile birlikte yeni bir sanat pazarının da oluşmasını sağlamıştır. Bu yeni sanat pazarında; natürmort sanatçıların, farklı

hayvan ve bitkileri resmetmeleri sonucunda dikkat çekmiş ve ayrıcalık kazanmışlardır. Zengin insanlar tarafından, botanik, egzotik, zoolojik ve değerli obje imgeleri bulunan resimlerin; zenginlik ve dönemin ahlaki anlamı ile eşleştirilmesi sonucunda natürmort resmi, tercih edilmeye başlamıştır (Aktaran: Erdoğan, 2018, s. 146).

17. yüzyılda Hollanda'nın Altın Çağı resim sanatında, semboller sıkça kullanılmaktadır. Resimlerin anlatımı, genellikle semboller aracılığı ile olmaktadır (Yücel, 2007, s. 6-7). Natürmortlar bir masa üzerinde düzenlenirken; nesnelere, doku ve yüzey özelliklerinden ziyade daha çok sembolik anlamlarına bakarak seçilmekteydi. Bu dönemde natürmortlarda yiyecekler, çiçekler, lüks sayılabilecek nesnelere, mutfak malzemeleri gibi kompozisyon elemanları ilk defa resmin ana teması haline gelmiştir (Resim 1). Bu anlamda natürmort resimleri bir tür olarak; ilk defa bir konuyu tamamlayıcı özelliğinden çok konunun kendisi olarak öne çıkmıştır (Farthing, 2014, s. 224-225).

Resim 1: Ambrosius Bosschaert, "Çiçekli Natürmort", 1614, Bakır Üzeri Yağlıboya, 29x38 cm.

Vanitas'ın ortaya çıkışı ise 16. yüzyılın ikinci çeyreğine dayanmaktadır (URL 3, 2023). Vanitas resimleri, toplumsal değer yargılarından uzak bir anlama sahip gibi görünseler de dönemin zenginliğini yansıtır ve ayrıca ahlaki bir içerik barındırmaktadırlar (Erdoğan, 2018, s.145). Vanitas terimi, Latince'de kibir anlamını taşımaktadır (URL 4, 2023). Vanitaslar, dünyevi başarılar ve zevklerin geçici oluşunu, ölümün kaçınılmazlığını, yaşamın kısa olduğunu vurgularlar (Soylu, 2019, s. 45).

Vanitas eserleri, Hristiyan sanatı açısından önemli bir konumdadır. Balık, ipekböceği, inci gibi semboller, İsa Mesih'i simgelemektedir. Çizilmiş güzel nesnelere ise, bu güzel nesnenin çekiciliğine inanıp, kibrimize yenilmememiz gerektiğini anımsatmaktadır. Sembollerin kullanım şekilleri, kendi içinde farklı anlamlar barındırmaktadır. Örneğin; bir nesnenin içinin boş bir şekilde tasvir edilmesi, hiçlik, sonsuzluk anlamına gelmektedir. Şekerlemeler ise cennetin güzelliğini, içi süt ile dolu bir kâse cennetin sütünü, yanan bir mum ruhu ve son olarak sönmüş bir mum ise ölümün temsili niteliğindedir (URL 5, 2023).

Vanitas resimlerindeki imgeleri, Ingvar Bergström, üç ayrı kategoride incelemektedir. İlki; Mücevherler, silahlar, peynirler, müzik aletleri gibi dünyevi nesnelere oluşan Vanitas resimleridir. Resme sahip olan kişinin zenginliğinin kanıtı niteliğindedir. İkincisi; kafatasları, saatler, mumlar, yağ lambaları, çiçekler vb. imgelerden oluşmaktadır ve bu imgeler, insanın ölümlü doğasını hatırlatmaktadır. Üçüncüsünde ise; kompozisyonlarda buğday başakları, defne çelengi, meşe palamudu gibi nesnelere vardır ve bu nesnelere, ölümden sonra dirilişi yani sonsuz yaşamı sembolize etmektedirler (Erdoğan, 2018, s.149-154).

Vanitas resimlerinde, belirli birkaç motif olmaktadır. Bu motifler; coğrafi konuma göre şekillenmektedir ve farklı bölgelerdeki sanatçılar, başka şekillerdeki motiflere de eserlerinde yer vermişlerdir (URL 6, 2023).

Vanitas kavramının, sanata yansımalarının ilk örneklerinde gösterilen objeler, genellikle dünyevi idi. Aynı zamanda, 1640'larda Antwerp'te Frans Snyders ve Adriaen van Utrecht gibi Flaman sanatçılar, daha egzotik nesnelere tasvir ediyorlardı. Örneğin; Pieter Claesz, "Kahvaltı Parçaları" veya Müstehcen Vanitas (Resim 2), "Ontbijt" ya da belli Vanitas parçalarının resmini yapmayı tercih etti (URL 7, 2023).

Resim 2: Pieter Claesz, "Vanitas", 1630.

Hollandalı ressam Willem Claesz, zenginlik nesnelere tasvir ettiği "*İstiridye ile Natürmort*" adlı eserinde (Resim 3), istiridye, şarap ve gümüş gibi zenginlik nesnelere bir kompozisyon kurarak, basitçe tasvir etmiştir. Bu nesnelere, zenginliğin nesnelere olmasına rağmen, yiyeceklerin önceden kalma görüntüsü ve tabakların ters çevrilmesi, anlamca bir tezatlık yaratmaktadır. Soyulmuş limonun tasviri, insanın aç gözlülüğüne gönderme yapmaktadır. Tabakların içinde betimlenen rulo kâğıt parçası, takvimden alınmıştır ve zamanın geçiciliğini tasvir ettiği bilinmektedir. Karanlık renklerden oluşan kahverengi ve siyah tonları, kasvetli bir ruh hali oluşturmak içindir. Resmin sol tarafından küçük bir kısma dağılan ışık, belki de izleyiciye ölümün yaklaştığını hatırlatmak amacıyla yapılmıştır (URL 8, 2023).

Resim 3: Willem Claesz "İstiridye ve Natürmort", 1635.

Peeter Sion “Kafatası ile Vanitas Natürmort” adlı eserinde (Resim 4), Vanitas imgelerinin çoğu yer almıştır. Resmin kompozisyonunda bir kurukafa yer almaktadır ve izleyici için bir gerilim yaratmaktadır. Yanan bir mum, çiçek, mektup, kum saati gibi birçok imge aynı kompozisyonda yer almaktadır. Kum saatinin orada konumlandırılmasından çıkan anlam şudur; Hayattan ölüme doğru giden zaman, kum saatinin içine hapsedilmiştir. Solan güller, masanın üzerindeki küçük boyutta konumlandırılan portrenin gençliğine gönderme yapmaktadır. Mektup ve gül dalı, resimde romantik görünse de gerçekte “Vanitas” kavramı düşünüldüğünde, belki de aşk mektubu olan bu kâğıt parçasını, anlamca ölüm fermanına dönüştürmektedir. Aynı zamanda bu resim, resmin sahibinin seçkin yaşamını da yansıtmaktadır (Erdoğan, 2018, s. 151-152).

Resim 4: Peeter Sion “Kafatası ile Vanitas Natürmort”, 64.2x80 cm. Yağlı Boya, 1637-1695.

Abraham Van Der Schoor’un, “Vanitas” adlı natürmordunda (Resim 5), ölüm ile ilgili nişanelere yer verilmiştir. Kum saati, bitmiş mumlar, suya konulmayan birkaç tane gül, şehvani aşkın nişaneleri olmaktadır. Resimde konumlandırılan kitaplar, dokümanlar ve mühürler, beyhude servet ve öğrenim nişaneleridir. Resmin kompozisyonunun çoğunu kaplayan altı tane insan kafatası ve kemiklere de yer verilmiştir. Kafataslarının temizlenmiş şekilde betimlenmeleri, izleyiciyi tiksinti duygusundan uzak tutmaktadır. Bu açıdan daha çok merak duygusunu barındırmaktadır. Masanın üzerine rastgele yerleştirilmiş kafatasları ve iskeletler, Van der Schoor' un kafataslarını yeniden sunmasına ve yalnızca anatomik enformasyona değil, bu şekilde sanata gönderme yapmaktadır. Kafataslarındaki ışık- gölge oyunları, çizim teknikleri ve kompozisyonun kusursuz kuruluşu, ressamın zanaatini gözler önüne sermiştir. Eserde, ölümü çağrıştıran öğelere yer verilse de, aslında sanat üretiminin hazlarını savunmaktadır (Leppert, 2021, s. 99-100).

Resim 5: Abraham van der Schoor, “Vanitas”, 1660-1670, Tuval, 63,5x73cm.

Günümüz Sanatçısı Alain Bellino' nun Eserlerindeki Ölüm Nesneleri

Alain Bellino, 1955 yılında Fransa Nice'de doğmuştur. Sanatçının, seksenli yıllarda babasının atölyesinde altın ve gümüş kaplama, bronz restorasyon öğrendiği ve ilk orada metal ve süslemeleri keşfettiği bilinmektedir (URL 9, 2023).

Daha sonra sanatçı, eserlerini oluşturacağı kompozisyonların malzemelerini dışarıdan satın alarak ve hatta çöplerden bularak, yeni eserler üretmiştir (Resim 6). Kaynak yapma tekniği ile çeşitli metal parçalarını bir araya getirerek, bu malzemelerden insan kafatasları, dinozorlar, dev böcekler ve değişik hayvanlar üretmektedir (URL 10, 2023).

Resim 6: Alain Bellino, “Küçük Beyaz”, Antik Bronz Süsler Topluluğu, Beyaz Boya, 15x16x15cm.

Fransız Heykeltıraş Bellino, restorasyonda kullanılan teknik ve araçları, kendisi uygulayabiliyordu (URL 11, 2023). Sanatçı, modern hale bürünmüş antik metal formlar ve yeniden tasarlanmış heykeller oluşturmaktadır (Resim 7). Kullandığı teknikler; patina, yıldız ve karmaşık onarımlardan oluşmaktadır (URL 12, 2023). Uzun süre bu teknikleri kullanmış ve araştırmalara devam etmiştir. Nesnelere yeniden şekillendirmeye başlamış ve 2010 yılında ise, sanatsal anlamda uğraşmayı sürdürmüştür (URL 13, 2023).

Eserlerinde atılan malzemeler ve kullanılmayacak nesnelere kullanan sanatçı, detaylı bronz heykeller ve süs eşyaları oluşturmaktadır (URL 14, 2023).

Bellino, eserlerinde “varlık” ve “gerçeklik” kavramlarını irdellemektedir. İzleyicinin, yaşam ve ölüm, arzu ve korku sınırları hakkında farkındalık kazanması amaçlanmıştır (URL 15, 2023).

Sanatçı, sanat tarihinde, Neo-Rönesans ve Barok döneminden etkilenmiştir. Antik bronz süslerden oluşan yaldızlı ve gümüş ile yapılmış eserler, Vanitas kavramına ve tarihi alegorik heykel geleneğine cevap niteliğinde olmaktadır. Bellino, yapıtlarında; izleyicinin eserden direkt olarak bir anlam çıkartması fikrine karşıdır. Çalışmalarındaki nesnelere, izleyiciye geleneksel “Vanitas” kavramını hatırlatmaktadır (URL 16, 2023).

Resim 7: Alain Bellino, “Hatıra Mori”, Antik Bronz Süsler, Gümüşlü ve Patineli, 80x36x24 cm.

Vanitas teması (ölümü çağrıştıran imgeleri kullanma), sanatçının en sevdiği temalardan biridir. Sanatçı, geçmiş ile gelecek arasında ikonoklast ve biçimsel açıdan yeniden düzenleme yoluyla yapıtlarını oluşturmaktadır (URL 17, 2023). İkonoklast, “*Sanat eserlerini, dini imgeleri (ikonları) harap eden, yok eden kimse için kullanılan bir terimdir. Yerleşmiş inanç, değer ve kurumlara karşı çıkan*” anlamına gelmektedir (Keser, 2009, s. 166).

Ölüm kavramı, sanatla olan bağıyı koparmamıştır. Geçmişten günümüze gelen ölüm nesnelere konu edinme geleneği günümüz 20. yüzyıl sanatçısı, Alain Bellino’nun eserlerinde de varlığını sürdürmüştür. Ölümü çağrıştıran imgeler, sanatçı adına yaratıcılığının bir unsuru olmaktadır. Güncel sanatı ifade etme olanakları, genişlemiştir. Ölüm kavramı, farklı malzeme ve üsluplar ile yeniden yorumlanmış ve farklı bir boyutta ele alınmıştır (Aktaran; Büyükparmaksız, 2020, s. 5320). “*Sanat her duyguyu, her tutkuyu yansıtabilecek güçteyse ‘ölüm’ü tasvir etmeden yoluna devam etmiş olabilir mi? Eğer sanat, insana dair her şeyi yansıtmakla sorumluysa, insanda bu kadar yoğun bir duygu uyandıran ‘ölüm’ü nasıl görmezden gelebilir? Gelmemiştir de zaten*” (Aksoy, 2018, s. 121).

Ölüm temasının sanata yansımaları, bireylere, dönemlere, kültürlerle göre değişiklik göstermiştir. Yani sanatçılar, içinde yaşadığı toplumun ve dönemin ölüme karşı geliştirdiği farklı düşüncüler ile şekillenmiştir. Toplumun inanç ve alışkanlıkları sanat objesini şekillendirmiştir. İnsanoğlu, hayatın geçici oluşu ile yeni işler üretme arzusuna kapılmışlardır. Bu şekilde toplumlar, kendi dönemine ait ölüm yorumlamaları yaparak, sanatlarını da etkilemişlerdir (Şanko, 2015, s. 32).

Hayatın geçici oluşuna vurgu yapan Bellino, Vanitas tarzında oluşturduğu yapıtlarda genellikle kafataslarına yer vermiştir. Bu bağlamda, kafatası kullandığı yapıtlarından birisi olan “Lüks Hayat” adlı heykelini (Resim 8), sanatçı, tek renkli gümüş nesnelere oluşturmuştur. Beyaz renkli gümüşle oluşturulması ve titizlikle işlendiği için, süs eşyası gibi görülmektedir. Sanatçı, eserinde; bir kafatası ve bu kafatasının üzerinde bir kaleyi tasvir etmiştir. Kafatasının üzerinde, farklı büyüklüklerde çiçek desenleri yer almaktadır (URL 18, 2023). Çiçek desenleri, canlı bir izlenime sahip gibi görünse de sembol olarak yaşamın geçiciliğine, yeşeren her çiçeğin bir gün solacağına işaret etmektedir.

Kalenin yapısı ile sanatçı, Neo- Rönesans dönemindeki mimari yapıları, adeta yaşatmıştır ve oldukça gerçekçi bir şekilde tasvir edilmiştir. O dönemdeki yapılar, sivri şekilde ve oldukça gösterişli yapılmaktaydı (URL 19, 2023). Bellino'nun eserinde de yapılar sivri şekilde betimlenmiştir (Resim 9). Yapılar, zengin mimariyi ve zengin yaşamı göstermektedir. Bellino, bu eserinde, Rönesans dönemi ve Vanitas resim türünden ilham almıştır. Sanatçı izleyiciye, ölümlü olma algısını aktarmayı amaçlamıştır. Esere bakıldığında; kafatasının üzerindeki gösterişli mimari yapılar, soylu bir kesiminin yaşantısını ve onların da bir gün ölümlü buluştuğunu hissettirmektedir. Zenginliğin aslında bir sonunun olduğuna, yaşamın kısa ve dünyevi şeylerin boş olduğuna işaret etmektedir. Bakıldığında; ölüm ile yaşamı aynı anda hissettirmiştir. Geleneksel Avrupa stilini, çağdaş bir şekilde yeniden yorumlamıştır.

Resim 8: Alain Bellino, “Lüks Hayat”, 2012, Antik Bronz Süsler Montajı, 58x30x40 cm.

Resim 9: Alain Bellino, “Lüks Hayat”, Detay.

Bellino, “Yıldız Savaşları” evreninde kötü bir kurgu karakteri olan Darth Vader’ den etkilenmiştir ve bu esinlenme ile birlikte kafatasına benzer şekilde olan “Darth Vader” adlı yapıtı (Resim 10), oluşturmuştur. (URL 20, 2023). Yapıt, antik bronz süslerden oluşturulmuştur ve patine gümüş kaplama ile sonlanmıştır (URL 21, 2023). Büst tarzında olan eser, farklı malzemelerin bir araya gelmesi ile oluşturulmuştur. Barok dönemindeki abartılı desenler, maskenin tüm yüzeyinde tasvir edilmiş gibi görülmektedir. Büstün üzerinde, çiçek desenleri, yapraklar ve gotik tarzda, farklı

biçimlerde işlenmiş ya da daha sade ve düz motifler gibi birçok desen yer almaktadır. Sanatçı, maskeyi, parlak büyük gözler ve kafasında kask gibi bir nesne ile betimlemiştir (Resim 11). Gerçekteki Vader maskesi ile çok benzer bir şekilde tasvir edilmiştir. Bu açıdan malzemenin işlevselliği, rahatlıkla algılanabilmektedir. Kafatasından esinlenilmiş gibi görülen büst, ölüm kavramını yansıtan diğer bir iz olabilir.

Resim 10: Alain Bellino, “Darth Vader”, 2014, 45x36x43cm.

Vader maskesi, modern ve antik dünyayı birleştiren bir inceliğe ve karanlık bir karaktere sahiptir (URL 22, 2023). Bu bakımdan ölüm ile bağdaştırılmış olabilir. Aynı zamanda bilim ve sanat bu yapıtta bir araya gelmiştir.

Resim 11: Alain Bellino, “Darth Vader”, Detay.

Bellino, Vanitas kavramına işaret eden diğer bir eseri olan “Gösterişli” adlı yapıtını (Resim 12), antik bronz süslerle işlemiştir. En sevdiği temalardan biri olan kafatasını, bir taç ve yılan ile bir araya getirmiştir. Taç, bronz renginde işlenirken; kafatası gümüş rengindedir. Yılan, siyah renginde, ince ve uzun bir şekilde dili dışarda tasvir edilmiştir. Taç, krallık simgesidir ve dünyevi zevklerin geçiciliğini sembolize etmektedir (Soylu, 2019, s.47). Kafatası da ölüm, tehlike kavramlarını yansıtırken; siyah betimlenmiş yılan, yaşamsal kudreti, yaşamsal değişimi anlatmaktadır ve ölümsüzlüğün koruyucusudur (URL 23, 2021). Sanatçı, eserde, kral tacı ile insan kafatasına yer verirken; krallığın geçici olacağını vurgulamış olabilir.

Resim 12: Alain Bellino, “Gösterişli”, Antik Bronz Süsler Topluluğu, Gümüşlü, Yıldızlı ve Patineli, 38x36x38 cm.

Yaşamsal zenginliği sembolize eden yılan, kafatası ve taç ile zıtlık içinde olmaktadır. Kafatası ve taç, dünyevi zevkin, zenginliğin geçiciliğini ima ederken, yılan zenginliği vurgulamaktadır.

Resim 13: Alain Bellino, “Gösterişli”, Detay.

Resim 14: Alain Bellino, “Gösterişli”, Detay

Sonuç

Araştırma sonucunda Hollanda toplumunda ticaret burjuvazisinin ortaya çıkışının, Hollanda'nın Altın Çağı'nı başlattığı ve yeni sanat anlayışını da beraberinde getirdiği anlaşılmıştır. Burjuva sınıfının yaşantısını yansıtan natürmort resminin ortaya çıkması sonucunda, kompozisyonlarda zenginliği yansıtan nesnelere yer verildiği görülmüştür. Ek olarak dünyeviliğin vurgulandığı nesnelere de kompozisyonlara eklenerek; ölümün, tek gerçek olduğu anlayışının hakim olduğu anlaşılmıştır. Dünyevi olan her şeyin boş olarak değerlendirildiği "Vanitas" temasının, natürmort resimlerde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu anlamda resimlerde kuru kafalar, solmuş çiçekler, taze çiçekler, mumlar, kadehler gibi birçok ölümü hatırlatan izlere rastlandığı görülmüştür.

Ölüm kavramının sanatta, geçmişten günümüze yer edindiği ve önemini vurgulandığı gözlenmiştir. 17. yüzyılda öne çıkarılan ve bir resim türü olarak kabul edilen Vanitas resimlerinin arka planında yatan anlatıların, halen günümüzde de sanat eserlerine yansıtıldığı tespit edilmiştir. Bu bakımdan günümüz sanatçısı Alain Bellino ve onun heykel sanatı incelenmiştir. Hurda sayılabilecek farklı metal malzemeler ve kaşık, çatal gibi günlük yaşantıda yer alan nesnelere eriterek oluşturduğu heykellerinde "Vanitas" temasını işlerken, en çok kafatasını sembol olarak kullandığı anlaşılmıştır. Sanatçı, Neo Rönesans ve Barok döneminin etkisi ile heykellerini oluştururken; yaşam ve ölümü aynı anda hissettirmiştir. Resim, heykel gibi birçok sanat dalını kullanarak ölüm teması işlenmiştir ve bu temanın, farklı sembollerle anlatıldığı gözlenmiştir. Sonuç olarak; ölüm ve sanat arasındaki ilişkinin geçmişten günümüze bu şekilde süregeldiği tespit edilmiştir.

Kaynakça

- Aksoy, M (2018). Rönesans Resim Sanatında Ölüm Teması. *Uluslararası Disipliner Ve Kültürlerarası Sanat Dergisi*, 3(6), 118-135.
- Büyükparksız, M (2020) Güncel Sanata Ölüm İmgelerinin Yansımaları. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(74), 5300-5326.
- Erdoğan, N (2018). 17. Yüzyıl Hollanda Resim Sanatında Vanitas İmgeleri. *Ulakbilge*, 6(21), 143-159.
- Farthing, S. (2014). *Sanatın Tüm Öyküsü* (2. Basım). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Kaygusuz, B (2019). Tablolardaki Ölüm Nesnelere: Vanitas Natürmort Geleneği. *Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(7), 462-478
- Krause, A. (2005). Rönesanstan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü. (1.Baskı). Almanya: Literatür.
- Leppert, R. (2021). *Sanatta Anlamın Görüntüsü*. (4. Baskı). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Keser, N. (2009). *Sanat Sözlüğü*. (1.Baskı). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- North, M. (2014). Hollanda Altın Çağı'nda Sanat ve Ticaret (1. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Painting in the Dutch Golden Age, A Profile of the Seventeenth Century. (2007). Washington: National Gallery of Art Publications. Erişim: https://www.nga.gov/content/dam/ngaweb/Education/learning-resources/teaching-packets/pdfs/dutch_painting.pdf (10.05.2023).
- Soylu, R. (2019). Resimde Ölüm ve Fanilik İmgelerinin Göstergebilim Çözümlemeleri. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6 (23), 40-52.

- Şanko, L (2015). Çağdaş Sanatta Ölüm Kavramı. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi i Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uzun, İ., Birlik, İ., (2022). Resim Sanatı İçinde Memento Mori Kavramı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(1), 18-27.
- Yücel, M. (2007). 17.Yüzyıl Hollanda Resminde Sembol Kullanımı. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Görsel Kaynakça

- Resim 1:** <https://istanbulsanatevi.blogspot.com/2014/02/bosschaert-ambrosius-elder-1573-1621.html?m=1>, Erişim Tarihi: 15.04.2023.
- Resim 2:** https://tr.wikipedia.org/wiki/Hollanda_Alt%C4%B1n_%C3%87a%C4%9F%C4%B1_resmi#cite_note-60, Erişim Tarihi: 15.04.2023.
- Resim 3:** <https://artincontext.org/Vanitas/>, Erişim Tarihi: 16.04.2023.
- Resim 4:** <https://acikerisim.sakarya.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12619/96521/1519119806.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, Erişim Tarihi: 16.04.2023.
- Resim 5:** Leppert, R. (2021). Sanatta Anlamın Görüntüsü (4. Baskı). İstanbul: Ayrıntı Yayınları. Erişim Tarihi: 15.04.2023.
- Resim 6:** http://alain-bellino.net/portfolio_page/petit-blanc/, Erişim Tarihi: 15.05.2023.
- Resim 7:** http://alain-bellino.net/portfolio_page/memento-mori/, Erişim Tarihi: 15.05.2023.
- Resim 8:** http://alain-bellino.net/portfolio_page/luxury-life/, Erişim Tarihi: 23.05.2023.
- Resim 9:** http://alain-bellino.net/portfolio_page/luxury-life/, Erişim Tarihi: 15.05.2023.
- Resim 10:** <https://www.vagallery.com/alain-bellino.html>, Erişim Tarihi: 27.05.2023.
- Resim 11:** <https://www.vagallery.com/alain-bellino.html>, Erişim Tarihi: 26.05.2023.
- Resim 12:** http://alain-bellino.net/portfolio_page/vanite/, Erişim Tarihi: 15.05.2023.
- Resim 13:** <http://alain-bellino.net/works/>, Erişim Tarihi: 20.05.2023.
- Resim 14:** <http://alain-bellino.net/works/>, Erişim Tarihi: 15.05.2023.

Sanal Kaynakça

- URL1:** Anonim, (2022). Natürmort Ne Zaman Bulundu?. [Servicios.gen.tr](https://servicios.gen.tr). <https://servicios.gen.tr/nat%C3%BCrmort-ne-zaman-bulundu/>, Erişim Tarihi: 18.04.2023.
- URL 2:** Anonim, (2022). Vanitas -A Reminder of Human Mortality Through Vanitas Paintings. Art in Contextst. <https://artincontext.org/Vanitas/>, Erişim Tarihi: 18.04.2023.
- URL3:** Anonim, (2015). Hollanda Altın Çağı Resmi, https://tr.wikipedia.org/wiki/Hollanda_Alt%C4%B1n_%C3%87a%C4%9F%C4%B1_resmi#cite_note-60, Erişim Tarihi: 23.04.2023.
- URL4:** Anonim, (2022). Vanitas Tabloları Üzerinden İnsan Ölümünün Hatırlatılması, <https://artincontext.org/Vanitas/>, Erişim Tarihi: 24.04.2023.

URL 5: Anonim, (2018). Bir Dönem Avrupa Evlerinin Yatak Odalarına Bir Örneği Sıklıkla Asılan Resim Sanatı: Vanitas, <https://eksiseyler.com/bir-donem-avrupa-evlerinin-yatak-odalarina-bir-ornegi-siklikla-asilan-resim-sanati-Vanitas>, Erişim Tarihi: 30.04.2023.

URL6: Anonim, (2022). Vanitas Tabloları Üzerinden İnsan Ölümünün Hatırlatılması, <https://artincontext.org/Vanitas/>, Erişim Tarihi: 18.04.2023.

URL7: Anonim, (2015). Hollanda Altın Çağı Resmi, https://tr.wikipedia.org/wiki/Hollanda_Alt%C4%B1n_%C3%87a%C4%9F%C4%B1_resmi#cite_note-60, Erişim Tarihi: 18.04.2023.

URL8: Anonim, (2015). Hollanda Altın Çağı Resmi, <https://acikerisim.sakarya.edu.tr/bitstream/handle/20.500.12619/96521/1519119806.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, Erişim Tarihi: 18.04.2023.

URL 9: Anonim, (2017). Acımasız Bir Zafer- Alain Bellino'nun Birleştirilmiş Heykelleri, <https://rosajhberlandartconsultant.com/2017/01/18/a-grim-glory-the-assembled-sculptures-of-alain-bellino/>, Erişim Tarihi: 19.04.2023.

URL 10: Anonim. Alain Bellino , <https://www.androtetfils.fr/en/alain-bellino/>, Erişim Tarihi: 24.04.2023.

URL 11: Anonim, (2017). Acımasız Bir Zafer- Alain Bellino'nun Birleştirilmiş Heykelleri, <https://rosajhberlandartconsultant.com/2017/01/18/a-grim-glory-the-assembled-sculptures-of-alain-bellino/>, Erişim Tarihi: 24.04.2023.

URL 12: Anonim, (2017). Acımasız Bir Zafer- Alain Bellino'nun Birleştirilmiş Heykelleri, <https://rosajhberlandartconsultant.com/2017/01/18/a-grim-glory-the-assembled-sculptures-of-alain-bellino/>, Erişim Tarihi: 24.04.2023.

URL 13: Anonim, (2017). Acımasız Bir Zafer- Alain Bellino'nun Birleştirilmiş Heykelleri, <https://rosajhberlandartconsultant.com/2017/01/18/a-grim-glory-the-assembled-sculptures-of-alain-bellino/>, Erişim Tarihi: 24.04.2023.

URL 14: Anonim, (2020). Alain Bellino'dan Darth Vader Gümüş Ve Bronzdan Yapıldı, <https://theawesomedaily.com/darth-vader-by-alain-bellino-made-from-silver-and-bronze/>, Erişim Tarihi: 24.04.2023.

URL 15: Anonim. Alain Bellino, https://www.1stdibs.com/art/sculptures/alain-bellino-cocatrix-bronze-sculpture/id-a_427192/, Erişim Tarihi: 30.04.2023.

URL 16: Anonim, (2017). Acımasız Bir Zafer- Alain Bellino'nun Birleştirilmiş Heykelleri, <https://rosajhberlandartconsultant.com/2017/01/18/a-grim-glory-the-assembled-sculptures-of-alain-bellino/>, Erişim Tarihi: 10.05.2023.

URL 17: Anonim, (2017). Acımasız Bir Zafer- Alain Bellino'nun Birleştirilmiş Heykelleri, <https://rosajhberlandartconsultant.com/2017/01/18/a-grim-glory-the-assembled-sculptures-of-alain-bellino/>, Erişim Tarihi: 10.05.2023.

URL 18: Anonim, (2014). Alain Bellino'nun Olağanüstü Üç Boyutlu Kafatasları, <https://skullproject.wordpress.com/2014/10/02/extraordinary-three-dimensional-skulls-by-alain-bellino/>, Erişim Tarihi: 10.05.2023.

URL 19: Anonim, (2020). Rönesans Dönemi Mimarisi, <https://www.worldhistory.org/trans/tr/1-19059/ronesans-donemi-mimarisi/>, Erişim Tarihi: 10.05.2023.

URL 20: Anonim. Dart Vader, https://en.wikipedia.org/wiki/Darth_Vader, Erişim Tarihi: 15.05.2023.

URL 21: Anonim. Geri Kazanılmış Bronz Süslerden Yapılan İnanılmaz Metal Heykeller, <http://www.home-designing.com/2016/01/amazing-metal-sculptures-made-from-reclaimed-bronze-ornaments>, Erişim Tarihi: 15.05.2023.

URL 22: Anonim, (2018). Darth Vader, <http://projectartistx.com/darth-vader-alain-bellino-2014/>, Erişim Tarihi: 15.05.2023.

URL 23: Anonim, (2010). Yılan Tarihi, http://www.astroset.com/bireysel_gelisim/sembol/s23.htm, Erişim Tarihi: 15.05.2023.
